

LBDIS

We know
books

PROCESUL MARII TRĂDĂRI NAȚIONALE

MAREȘALUL ANTONESCU ÎN FAȚA ISTORIEI

1

EDIȚIE ÎNGRIJITĂ DE
PROF. MARCEL-DUMITRU CIUCĂ

1. 1945 iunie 26. Unul dintre interogatoriile luate lui Ion Antonescu în Uniunea Sovietică **9**
2. 1946 ianuarie 6. Declarația autografă a lui Ion Antonescu, dată ca urmare a întrebărilor puse de anchetatorii sovietici, privind întâlnirile sale cu Hitler și discuțiile pe care le-au avut în legătură cu atacarea URSS. **18**
3. 1946 ianuarie 7. Interogatoriul luat lui Ion Antonescu de către anchetatorii sovietici în legătură cu înțelegerea româno-germană în vederea războiului împotriva URSS. **22**
4. 1946 aprilie 4. Interogatoriul luat lui Ion Antonescu de către anchetatorii sovietici cu privire la relațiile româno-germane și la pregătirea războiului împotriva URSS. **24**
5. 1946 aprilie 4, București. Nota prin care ambasadorul sovietic anunță că guvernul URSS este de acord cu satisfacerea cererii Guvernului român privind predarea lui Ion Antonescu, Mihai Antonescu, general Pantazi și general C. Vasiliu pentru a fi judecați în România. **29**
6. 1946 aprilie 9, București. Procesul-verbal încheiat cu ocazia predării de către reprezentantul Comandamentului Armatei Roșii, lt.col. Rodin, lui Alexandru Nicolschi, șeful Corpului Detectivilor, a deținuților aduși din URSS, Ion și Mihai Antonescu, C. Pantazi și Pichi Vasiliu; însoțit de procesul-verbal de inventariere a obiectelor personale ale Mareșalului. **30**
7. 1946 aprilie 12-19, București. Interogatoriul luat lui Mihai Antonescu de către Avram Bunaciu, secretar general în Ministerul de Interne, și de alți anchetatori. **32**
8. 1946 aprilie 13-15, București. Interogatoriul luat lui Eugen Cristescu de către Săracu și Zelea, în cadrul instrucției premergătoare procesului public. **194**
9. 1946 aprilie 13, București. Interogatoriul luat generalului Constantin Tobescu, șeful Inspectoratului de Poliție și Siguranță. **285**
10. 1946 aprilie 14-17, București. Interogatoriul luat Mareșalului Ion Antonescu de către Avram Bunaciu, secretar general în Ministerul de Interne, în cadrul instrucției procesului. **318**

11. 1946 aprilie 14-19, București. Interogatoriul luat de anchetatorii Stroescu, Săracu și Nicolschi lui Gh. Alexianu, în timpul instrucției procesului.	461
12. 1946 aprilie 14, București. Interogatoriul colonelului Mircea Elefterescu, fost Prefect al Poliției Capitalei.	494
13. 1946 aprilie 15-19, București. Interogatoriul luat de Avram Bunaciu generalului Constantin Pantazi, în cadrul instrucției procesului.	502
14. 1946 aprilie 18-19, București. Interogatoriul luat generalului Constantin (Pichi) Vasiliu de către anchetatorii Zelea și Dumitru Săracu.	529
15. 1946 aprilie 18, București. Interogatoriul luat lui Radu Lecca de către anchetatorii Zelea și Săracu, în cadrul instrucției procesului.	553
16. 1946 aprilie 18, București. Interogatoriul luat lui Ion Marinescu, fost ministru de Justiție și al Economiei Naționale, de către Avram Bunaciu în cadrul instrucției procesului.	564
17. 1946 aprilie 18, București. Interogatoriul luat lui Nicolae Mareș, de anchetatorii Zelea și Săracu, în cadrul instrucției procesului.	570
18. 1946 aprilie 18. Interogatoriul luat Mariei Antonescu, de către Avram Bunaciu, în cadrul instrucției procesului Mareșalului Antonescu.	577
O altă Postfață	604
INDICE DE NUME (de persoane și de locuri)	605

1. 1945 iunie 26. Unul dintre interogatoriile luate lui Ion Antonescu în Uniunea Sovietică.

Procesul-verbal

Arestatul Antonescu Ion

26 iunie 1945

Antonescu I., născut în anul 1882, în orașul Pitești (Rumânia), român, din familia militară, cu studii supreme, fără de partid. Până la arestare – Conducătorul Statului Român; gradul militar – Mareșal.

Întrebare: D-stră sunteți arestați de Comandamentul armatelor sovietice în Rumânia ca unul din vinovății războiului, al ocupanților germano-rumîn contra URSS¹.

Recunoașteți d-stră vinovăția în aceste daune?

Răspuns: Da, recunosc. Vina mea consta înainte de toate în aceea că, după ce am venit în Rumânia la guvernare, în luna septembrie, anul 1940, eu am continuat să întăresc legăturile Rumâniei cu Germania și am ajutat pe Hitler în ducerea începutului de el război de ocupare în Europa.

Concret, aceasta s-a exprimat în aceea că, după cererea lui Hitler, cu care el s-a adresat către mine, în ianuarie anul 1941, eu am dat voie să treacă armatele mecanizate peste teritoriul Rumâniei în Balcani care avea să înfăptuiască acolo tendințele agresive ale imperialiștilor germani.

Odată cu aceasta, tot timpul duratei războiului, eu am dat Germaniei material strategic și produse ale gospodăriei agricole.

Întrebare: Cu alte cuvinte, d-stră, după ce ați venit la guvernare, ați pus-o pe Rumânia în folosul germanilor, iar singur v-ați făcut ca un ajutor direct al lui Hitler în ale lui chestiuni de haiducie în Europa?

¹ Pe parcursul întregii lucrări au fost păstrate elementele de grafie și punctuație conforme celor din original. Astfel, apar cuvinte ortografiate incorect, semne de punctuație plasate greșit sau care nu au fost inserate la locul corespunzător, cafonii ș.a. (n.r.)

Răspuns: În adevăr, da. Iar rog să luați în seamă că, dacă eu refuzam aliația cu Germania și nu îl ajutam pe Hitler la începutul de el război de ocupare, armata germană ocupa România.

Întrebare: Intrând în legătură de daună cu Hitler, d-stră v-ați condus, nu cu primejdia că vor ocupa, ci cu ale d-stre tendințe agresive.

Iată, despre ele d-stră trebuie să povestiți în întâia rând.

Răspuns: Nu neg că, luând legături personale cu Hitler, eu eram de acord cu a[l] lui politică de ocupație și pe baza acesteia, la mijlocul lunii mai 1941, m-am înțeles cu el despre lovitura împreună, militară, contra Uniunii Sovietice. După ce s-au făcut pregătirile corespunzătoare, însemnata de noi lovitură, la 22 iunie, anul 1941, au fost înfăptuită. În așa mod, eu m-am pus în rândurile dăunătorilor militari și în aceasta recunosc că sunt vinovat.

Eu, tot așa, recunosc vina «mea»¹ în fața poporului sovietic, în aceea că, cu ajutorul armatelor rumâne și germane, am ocupat o parte din teritorie sovietică, am pus acolo a «mea»² administrație și am continuat războiul contra Uniunii Sovietice până când, în august, anul 1944, au căzut România.

Întrebare: Spuneți mai în larg despre aceea cum d-stre ați venit la o înțelegere cu Hitler, să năvăliți asupra Uniunii Sovietice.

Răspuns: În întâia jumătate a[l] lunii mai, anul 1941, fără preîntâmpinare, eu am fost chemat de Hitler la Cartierul său, care atunci era în orașul München, și când am sosit acolo, imediat am venit la el.

La întâlnire, care a fost într-o vilă, Hitler mi-a comunicat că el a primit hotărâre despre lovitura militară asupra Uniunii Sovietice, cu scopul ocupării teritoriei și preîntâmpinării pregătirii războiului de URSS, din cuvintele lui, contra Germaniei.

Pregătind această lovitură, a spus Hitler, noi vom îndeplini-o pe neașteptate la toate granițele URSS, de la Marea Neagră până la Marea Albă.

Lovitura militară neașteptată, a continuat mai departe Hitler, ne va da nouă putinți, în timpul scurt, să ocupăm teritoriul Uniunii

¹ În text este: sa

² În text este: sa

Sovietice și, în așa mod, vom primi foarte mari izvoruri de bogății, mâini de lucru fără plată și vom lichida pe unul din acel mai periculos inamic.

Reeșind din ale lui planuri de ocupare, Hitler mi-a propus mie să dau teritoriul Rumâniei pentru concentrarea armatelor germane și, totodată, să iau directă participare în năvălirea militară asupra Uniunii Sovietice.

Dacă eu voi refuza aceasta, a însemnat Hitler, Rumânia, în legătură cu aceea că pe teritoriul ei se găsesc armatele germane, va fi distrusă din partea Uniunii Sovietice, care în întâia etapă a războiului va da germanilor foarte mare rezistență. La acestea, a spus Hitler, Rumânia nu trebuie să stea în afară de război, pentru că URS S. a luat, de la Rumânia, Basarabia și Bucovina de Nord, <pe> care ea poate să le primească înapoi prin război, aliată cu Germania. Aici el a însemnat că, pentru ajutorul dat în război, noi vom primi, nu numai Basarabia și Bucovina de Nord, ci și alte teritorii sovietice până la Nipru.

Întrebare: Și d-stră, având plăcere la bogățiile streine, propunerile lui Hitler le-ați primit?

Răspuns: Da, luând în seamă propunerile lui Hitler despre posibilitățile de a primi (lua) teritorii, eu m-am unit cu el la lovitura împreună asupra Uniunii Sovietice și aceste propuneri le-am primit.

Cu aceasta, eu m-am obligat să dau, pentru participarea în năvălire, necesara cantitate de armată rumână și, pe cât să putea, să măresc darea petroldefier (*sic*), așa și produse agricole pentru hrana armatei germane.

După ce noi am primit o hotărâre unică despre năvălirea militară asupra Uniunii Sovietice, eu m-am întors în Rumânia și am început pregătirea către războiul viitor.

Întrebare: În ce constau aceste pregătiri?

Răspuns: Întorcându-mă în Rumânia, eu, imediat, am chemat la mine pe șeful Statului Major al Armatei Rumâne, generalul Ioanițiu, căruia l-am pus (*sic*) la cunoștință despre hotărârile primite de mine, împreună cu Hitler, despre năvălirea asupra Uniunii Sovietice și

i-am dat ordin lui imediat să pregătească planul de mobilizare a Armatei Rumâne și concentrarea ei la granițele URSS.

Odată cu aceasta, eu i-am dat lui ordin să facă în țară mobilizarea, în așa fel, ca să fie formate¹ 14 divizii noi, afară de cele 26 care erau în țară. Afară de aceasta, să mobilizeze cai, căruțe și transport, care va îndestula trebuințele necesare, cum pentru diviziile care se formau, așa și celora care erau de față.

Când toate ordinele necesare au fost date Armatei, eu, în lunile mai-iunie, anul 1941, am ținut cu fiecare din miniștri convorbiri, cărora, tot așa, i-am pus la cunoștințe (*sic*) despre pregătirile mele, împreună cu Germania, în învălirile (*sic*) asupra Uniunii Sovietice și la fiecare din ei am dat corespunzătoare instrucțiuni.

Întrebare: Ce impresie au avut la aceasta miniștrii dumneavoastră?

Răspuns: Miniștrii au fost pe deplin de acord cu ale mele și ale lui Hitler hotărâri despre năvălirile asupra Uniunii Sovietice. Toate ordinele mele, așa și instrucțiunile, le-au primit să le execute fără discuții.

Ei, tot așa cum și eu, au fost de acord la aliația cu Hitler și cu toate m-au ajutat în întărirea legăturilor noastre cu Germania.

Întrebare: Anume ce instrucții d-stre ați dat miniștrilor pe problemele pregătirii năvălirii militare asupra Uniunii Sovietice?

Răspuns: În acel timp, eu am ținut convorbire cu secretarul de stat. Antonescu Mihai, care, pe urmă, a primit postul al meu, înlocuitor și ministrul Externei; ministru al Finanselor, general Stoenescu; ministru al Economiei Naționale, Marinescu; ministru de Comunicație, general Djorjescu <Georgescu>; ministrul Justiției, Stoicescu. Și le-am propus lor să însemne din fiecare minister necesara cantitate de impiegați pentru organizarea administrației civile pe teritoriul sovietic ocupat de noi.

Tot așa, eu l-am chemat pe ministrul Internei, generalul Popescu, și pe inspectorul Jandarmeriei, generalul Vasiliu, cărora le-am poruncit

¹ În text este: *pormate*

să se ocupe cu formarea și completarea specială ale batalioanelor de jandarmi, dându-le organelor de administrație civilă. Aceste batalioane au fost date pe teritoriul ocupat, sovietic, în calitate de forțe înarmate.

Miniștrilor eu le-am spus că impiegații, afară de organele de administrație civilă, trebuie să ia recoalta a[l] colhozurilor, care, îndeosebit, nouă era necesară, fiindcă nu aveam destul produse alimentare în România.

Întrebare: Cu alte cuvinte, miniștrilor d-stre dumneavoastră ați dat instrucții directe despre furătele (*sic*) ale gospodăriei agricole sovietice. Recunoașteți aceasta?

Răspuns: Recunosc. Autoritățile de ocupație rumâne, în frunte cu însemnatul de mine comisar civil, Alexianu, în totul period de ocupație a[l] teritoriului sovietic, sistematic, se ocupau cu rechiziția pâinei, vitelor, păsărilor și altora produse agricole. Toate aceste se făceau după al meu direct ordin.

Întrebare: Armatele rumâne și aparatul creat de d-stre de administrație civilă se ocupau nu numai cu furăturile colhozurilor. Ele furau și nimiceau întreprinderile de industrie sovietică, instituțiile de învățământ și culturale, așa și nimicirea de masă a cetățenilor sovietici.

Aceasta, d-stră, totuși, recunoașteți?

Răspuns: Da, de toate faptele de furături și daune, care s-au făcut de către armatele rumâne și de către reprezentanții administrației civile pe teritoriul ocupat, sovietic, eu, ca fostul Conducător al Statului, desigur, duc răspundere.

Întrebare: Chestiunea este, nu numai în răspunderea d-stră, ca Conducătorul statului. Cu materialele de cercetare, așa și cu multele documente, d-stră sunteți demascați în aceea că, după instrucțiunile directe ale d-lei (*sic*), pe teritoriul ocupat sovietic de armatele rumâne să făceau furături de masă și nimicirea oamenilor sovietici.

Așa fapte, d-stră, puteți să le negați?

Răspuns: Nu, faptele de furături și de daune care s-au făcut de autoritățile rumâne pe teritoriul ocupat, sovietic, eu n-am să le neg. Trebuie să recunosc că, pe unele din ele, cu adevărat le-am sancționat.

Întrebare: Spuneți mai concretizat, anume ce ordine d-stră ați dat autorităților dumneavoastră despre furături și batjocuri asupra oamenilor sovietici?

Răspuns: După ce armatele rumâne au ocupat Odessa și teritoriul sovietic care stă între Nistru și Bug, numit[ă] de noi Transnistria, eu am dat ordin general-inspectorului Jandarmeriei, Vasiliu, despre crearea pe teritoriul ocupat de noi <a> un<ui> sistem de laghere de concentrare.

În aceste laghere, după ordinele mele, au fost închiși un mare număr de populație sovietică, care era suspendată în relațiuni neplăcute pentru autoritățile de ocupație rumâne și erau puși în rândurile de suspect.

Întrebare: Spunând, adică, mai în scurt, în lagherele de concentrare se bagau cetățeni sovietici de pace, care nu aveau dorință să intre la dumneavoastră în serviciu?

Răspuns: Da.

Întrebare: Unde, concret, au fost create de d-stră lagherele de concentrare pentru oamenii sovietici?

Răspuns: Așa laghere au fost create în diferite puncte populate, denumirea cărora de amintire mi-e greu. Mi-aduc aminte că lagherele de concentrare au fost în orașelele Vapniarca, Berezovca, Grosulovo și altele.

Întrebare: Ce regim a fost făcut în aceste laghere?

Răspuns: Trebuie să spun că regimul a fost foarte greu. În toate lagherele, ce-mi raportau, era mare număr de morți din cauza lipsei hranei și diferite boli epidemice, din cauza lipsei acolo ajutor al personalului de medicină.

Întrebare: A[1] dumneavoastră răspundere înaintea poporului sovietic este nu numai în aceste fapte.

Povestește despre alte fapte de daune, care au fost îndeplinite după ordinele dumneavoastră pe teritoriul ocupat sovietic.

Răspuns: Recunosc că eu am dat și alte ordine în așa sens. Așa, după ocuparea Odesei, în octombrie, anul 1941, comandantul armatei a 4-a rumâne, care să găsea acolo, general Iacobici, mi-a

raportat că, de patrioții sovietici, a fost aruncat în aer, prin explozie, Comandamentul rumân, în rezultatul cărui au murit aproape 130 <de> ofițeri și soldați.

Raportând despre aceasta, Iacobici a cerut de la mine să-i dau lui voie în unor acte de represiuni contra populației. Eu am sancționat dorințele.

Întrebare: Întocmiți anume ce măsuri de represiuni au cerut Iacobici să sancționați d-voastră.

Răspuns: S-au avut în vedere împușcăturile [ale] oamenilor sovietici.

Întrebare: Care n-au avut amestec la explozirea casei.

Răspuns: Da, fiindcă pe vinovății exploziei de aflat era greu.

Întrebare: Aceasta d-stră numiți măsuri de represiuni?

Răspuns: Da.

Întrebare: După ordinul d-stră, câți oameni sovietici au fost împușcați?

Răspuns: Mi-e greu să răspund la această întrebare.

Întrebare: Vi-este greu să răspundeți de atâta că așa împușcături s-au executat după ordinele d-voastră, sistematic?

Răspuns: Au fost dat încă un așa ordin, asemănător, dar cum s-a executat, eu nu știu.

Întrebare: Anume, ce ordin?

Răspuns: La sfârșitul anului 1941 sau la începutul anului 1942, cineva din funcționarii Ministerului de Război mi-a raportat că pe teritoriul ocupat de noi, sovietic, deseori sunt cazuri de omoruri asupra soldaților noștri.

În legătură cu aceasta, eu am dat ordin, care preîntâmpina populația de pe teritoriul ocupat de noi, sovietic, că pentru fiecare militar omorât vor fi împușcați 100 de oameni sovietici. Așa ordin, în adevăr, au fost dat, iar, repet, cum el au fost îndeplinit de comandanții militari, eu nu știu.

Consider că el a fost înfosisit numai pentru a speria populația.

Întrebare: În zadar d-stră așa considerați. Documentele Comisiunii plenipotențială de stat, pe întrebările de cercetarea daunelor făcute de armatele germano-rumâne, care a fost creată de

guvernul sovietic, au stabilit că numai în orașul Odessa și pe teritoriul regiunii Odesei, în perioada ocupației ei, au fost omorâți, spânzurați și batjocoriți în lagherele de concentrare mai mult de 200 mii oameni, cetățeni sovietici.

Ce puteți d-stră să spuneți după aceasta?

Răspuns: Eu nu permit <să se afirme> că toate aceste daune și omoruri au fost făcute de armatele rumâne. E adevărat, și eu nu las că nu răspund despre împușcăturile oamenilor sovietici, iar rog să credeți că cu nimicirea de masă a oamenilor sovietici se ocupa [și]¹ germanii.

Întrebare: După părerile d-stre, cu furătele de masă a întreprinderilor de industrie, instituții de învățământ și culturale, tot se ocupau germanii?

Răspuns: Nu, în acestea sunt eu vinovat, fiindcă acestea s-au făcut după ordinele mele.

La sfârșitul anului 1941, când Odessa și teritoriul Transnistriei au fost ocupate de armatele rumâne, eu am dat ordin să fie făcută o comisiune specială, în frunte cu generalul Vasiliu, fost șef al Direcțiunii Geniu în Ministerul de Război, căruia i-am propus să aducă în Rumânia toate instalațiile întreprinderilor de industrie sovietice, care erau deplasate pe teritoriul ocupat de noi.

Atunci, eu lui Vasiliu am dat instrucțiuni să ia și să transporte în Rumânia numai instalațiile care pot fi folosite pentru necesitățile războiului și sunt ca capturi de război.

Întrebare: Autoritățile de ocupație rumâne, în frunte cu ai d-stre protejați, Vasiliu și Alexianu, au transportat, din Odessa și alte orașe ocupate, vagoanele de tramvai, instalațiile [ai] instituțiilor culturale, învățământ, caselor de copii, și chiar decorații și scena Teatrului de Operă din Odessa.

Acestea, pe al d-stre, tot sunt capturi de război?

¹ Cuvântul și este tăiat în text, iar în partea de jos a filei s-au consemnat următoarele: *Notă: cuvântul și este șters și credeți. Mareșal Antonescu. Deci corectura a fost făcută de Mareșal și apoi acesta a semnat pentru ea.*

Răspuns: Nu, așa instalații și scumpuri, capturi de numit nu se poate.

Întrebare: Atunci, pe ce drept d-stre le-ați adus în România?

Răspuns: Recunosc că aceasta au fost făcut după ordinul meu.

Întrebare: Aceasta înseamnă că d-stră, pe știute mai înainte, ați sancționat autorităților de ocupație ale d-stre furături de masă ale bogățiilor sovietice.

Răspuns: Da, în aceasta eu sunt vinovat.

Procesul verbal e scris din cuvintele mele, drept de mine este citit în traducerea limbii rumâne,

Antonescu.

Mareșal Antonescu¹

Interogatorul: înlocuitorul șefului Biuroului de cercetare al Direcțiunii Generale „Smersș”,

Locotenent-colonel, Lihacev.

Intrepret: intrepretul Direcțiunii Generale „Smersș”, căpitan P.C.²

Arhiva Centrală a Serviciului Federal de Securitate al Federației Ruse, fondul... dosar f 11-27, textul este scris cu mâna de către translator și fiecare pagină a documentului este semnată de Mareșalul Ion Antonescu.

¹ Semnătura autografă a Mareșalului.

² Ilizibil.

2. 1946 ianuarie 6. Declarația autografă a lui Ion Antonescu, dată ca urmare a întrebărilor puse de anchetatorii sovietici, privind întâlnirile sale cu Hitler și discuțiile pe care le-au avut în legătură cu atacarea URSS.

Declarație
Mareșal Ion Antonescu

6 ianuarie 1946

La întrebarea pusă despre pregătirea mea, împreună cu D-l Hitler, de a ataca Uniunea Sovietică de către România și Germania, pot declara următoarele:

În tot timpul cât am fost la guvern în România, am făcut politică de întărirea legăturilor cu Germania și m-am folosit de ajutorul ei la instruirea și reînarmarea Armatei. În acest scop, m-am întâlnit, de câteva ori, cu D-l Hitler. Prima întâlnire a fost în noiembrie 1940, scurt timp după venirea mea la conducerea Statului.

Această întâlnire a avut loc din inițiativa mea, la Berlin, în reședința oficială a D-lui Hitler, de față fiind ministrul de Externe al Germaniei, D-l Ribbentrop, și interpretul oficial al D-lui Hitler, D-l Schmidt.

Convorbirea a durat patru ore. Cu această ocazie, am încredințat pe D-l Hitler că România rămâne credincioasă înțelegerii care era deja stabilită, de aderarea României la „Pactul Tripartit”.

Răspunzând la asigurările mele că România rămâne devotată înțelegerii cu Germania, D-l Hitler a spus că soldații germani garantează granițele României. Tot atunci, D-l Hitler mi-a spus că prin arbitrajul de la Viena „încă nu s-a spus ultimul cuvânt”.

Prin aceasta am interpretat că România poate spera în revizuirea hotărârii care fusese decisă la Viena în privința Transilvaniei.

Am fost de acord cu D-l Hitler ca Misiunea Militară Germană, care se afla în România, să continue misiunea sa de instruirea Armatei Române după metodele germane.